

Edita Čulinović-Herc
Dionis Jurić
Mihaela Braut Filipović
Nikolina Grković

PRAVNO UREĐENJE
UCITS FONDOVA
NA TRŽIŠTU
KAPITALA

Uredila
Edita Čulinović-Herc

Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

Edita Čulinović-Herc, Dionis Jurić, Mihaela Braut Filipović,
Nikolina Grković

PRAVNO UREĐENJE UCITS FONDOVA
NA TRŽIŠTU KAPITALA

Uredila
Edita Čulinović-Herc

Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci
Rijeka, 2013.

ZAVOD ZA PRAVO DRUŠTAVA I FINANCIJSKO PRAVO
PRAVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Urednica knjige:

Prof. dr. sc. Edita Čulinović-Herc

Recenzenti:

Prof. dr. sc. Siniša Petrović

Prof. dr. sc. Nada Bodiroga Vukobrat

Copyright © 2013

Edita Čulinović-Herc, Dionis Jurić, Mihaela Braut Filipović,

Nikolina Grković (sva prava pridržana)

Nakladnik: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Hahlić 6

(za nakladnika: prof. dr. sc. Eduard Kunštek)

Lektorica: Dejana Golenko, prof.

Fotografija na ovitku: Želimir Gržančić

Priprema i tisak: Futura d.o.o., Rijeka

Knjiga je odobrena kao sveučilišni udžbenik Odlukom Povjerenstva za izdavačku djelatnost Sveučilišta u Rijeci o izdavanju sveučilišnih izdanja, Klasa: 602-09/13-01/18, Urbroj: 2170-57-05-13-2 od 3. prosinca 2013. godine.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka pod brojem 130401084.

ISBN 978-953-6597-89-5

PREGLED SADRŽAJA

<i>Predgovor</i>	V
<i>Sadržaj</i>	
Glava I UVOD Edita Čulinović-Herc	1
Glava II POVIJESNI RAZVOJ I PRAVNI IZVORI Edita Čulinović-Herc, Nikolina Grković	23
Glava III UCITS FONDOVI I POLOŽAJ ULAGATELJA Edita Čulinović-Herc	103
Glava IV DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE UCITS FONDOVIMA Edita Čulinović-Herc, Dionis Jurić, Nikolina Grković	187
Glava V DEPOZITAR Edita Čulinović-Herc, Mihaela Braut Filipović, Nikolina Grković	275
<i>Ključni pojmovi s objašnjenjem</i>	361
<i>Kratice</i>	367
<i>Literatura</i>	375
<i>Abecedno kazalo pojmova</i>	407
<i>O autorima</i>	421

Predgovor

Ova knjiga nastala je u sklopu rada na znanstvenoistraživačkom projektu "Zaštita korisnika na hrvatskom i europskom tržištu financijskih usluga" (projekt MZOŠ br. 115-1151212-2498). Ideja je bila da se radovi istraživača na projektu objedine u knjigu koja bi mogla istodobno poslužiti kao sveučilišni udžbenik, prije svega na predmetu Bankarsko i burzovno pravo koji se izvodi na petoj godini integriranog sveučilišnog studija prava, ali i za potrebe drugih specijaliziranih predmeta na poslijediplomskim studijima Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Tijekom izrade ove knjige mijenjala se i brusila njezina konačna koncepcija, dijelom izazvana time što se tijekom pisanja značajno izmijenilo pravno uređenje investicijskih fondova, kao rezultat usklađivanja hrvatskoga prava s pravom EU-a.

U trenutku predaje ovoga rukopisa na snazi su već dva nova zakona koja uređuju materiju investicijskih fondova: Zakon o otvorenim investicijskim fondovima javnom ponudom i Zakon o alternativnim investicijskim fondovima. To je posljedica načina uređenja ove materije na razini EU-a: UCITS fondovi (otvoreni investicijski fondovi javnom ponudom) regulirani su UCITS direktivama. Alternativni investicijski fondovi (a to su svi ne-UCITS fondovi) dugi su se niz godina razvijali slobodno u domeni nacionalnoga zakonodavstva država članica EU-a i nije postojao interes za njihovom harmonizacijom. No to se promijenilo s nastupom posljednje financijske krize. Smatralo se da su menadžeri tih fondova zbog korištenja dinamičnih tehnika ulaganja, kao i zbog prekomjernog korištenja instrumenata za prijenos rizika doprinijeli eskalaciji financijske krize, koja je nepovoljno djelovala na sigurnost i stabilnost financijskog sustava država članica EU-a. Najnovije inicijative uređenja ove materije na europskoj razini, opet su uzrokovane događajima "na terenu", odnosno eskalacijom Madoffovog financijskog skandala u koji su bili upleteni i EU UCITS fondovi. To ukazuje na činjenicu da je tržište kapitala globalno i da ne poznaje državne granice. Nova reforma UCITS zakonodavstva usmjerena je na dodatno povećanje zaštite ulagatelja. Kako su UCITS fondovi značajan oblik štednje stanovništva u državama članicama EU-a, gubitak povjerenja malih ulagatelja je rizik kojeg europski zakonodavac pod svaku cijenu želi izbjeći.

U ovoj knjizi nastojalo se obraditi upravo UCITS fondove koji su po definiciji okrenuti javnosti i koji teže najvećem stupnju zaštite ulagatelja. U uvodnom dijelu, odnosno u prvoj glavi objašnjava se širi regulatorni kontekst i pitanja koja su od općeg značaja za sve sudionike tržišta

kapitala, i one na strani ponude i one na strani potražnje pri čemu su investicijski fondovi, odnosno društva koja njima upravljaju pojavljuju u ulozi financijskih posrednika. Druga glava obrađuje pravne izvore u komparativnom zakonodavstvu pri čemu se nastojalo odabrati sustave koji prednjače u pravnom uređenju. Tomu je dodan i prikaz postupnog razvoja europskog prava. Iz njega je vidljivo kojim je pitanjima bio zaokupljen europski zakonodavac u pojedinim etapama razvoja zajedničkog unutarnjeg tržišta, s obzirom na to da prva UCITS Direktiva datira još iz 1985. godine. Na kraju druge glave daje se pregled razvoja uređenja investicijskih fondova u RH, kao i osobitosti tog uređenja.

Treća, četvrta i peta glava knjige bave se unutarnjom strukturom pravnog posla ulaganja u investicijske fondove budući da se radi o pravnim odnosima unutar, tzv. investicijskog trokuta. Ulagatelj koji ulaže u investicijski fond sklapa ugovor o ulaganju s društvom za upravljanje investicijskim fondom te mu prepušta upravljanje nad imovinom fonda kojoj taj ulog prirasta. Zauzvrat ulagatelj dobiva udjel u zasebnoj imovini fonda, koji je nematerijalizirani financijski instrument. Budući da je riječ o otvorenom fondu bez pravne osobnosti, zasebna imovina fonda poseban je imovinskopravni entitet i ona se odvojeno vodi i od imovine društva za upravljanje i od imovine depozitara. Depozitar na temelju ugovora kojeg sklapa s društvom za upravljanje, drži tu zasebnu imovinu fonda u pohrani. Osoba depozitara i njegove funkcije u investicijskom poslu razlikuju se od funkcija koje ima društvo za upravljanje, iako oni zbog prirode posla surađuju na dnevnoj osnovi. Taj multiplicitet odnosa koji nastaje povodom ulaganja u investicijski fond otvara niz pitanja, jer se pri njegovoj realizaciji može pojaviti veliki broj sudionika. Kada se tomu još doda mogućnost delegacije funkcija društva za upravljanje i depozitara trećim osobama, važno je da postoje jasna pravila tko je za što odgovoran. Zapadne li jedan od sudionika u stanje insolventnosti ili nad istim bude otvoren stečajni postupak, to povećava pravnu nesigurnost ulagatelja, koju zakonodavac teži spriječiti i pravno urediti.

To su neka od važnijih pitanja koja se nastojalo obraditi u ovoj knjizi, tumačeći zakonska rješenja u skladu s legislativnim uzorima, prvenstveno u skladu s europskim pravom, ali uvažavajući i tendencije koje se uočavaju u komparativnom pravu i sudskoj praksi. Knjiga je namijenjena studentima kao sveučilišni udžbenik na sveučilišnom integriranom studiju prava, ali i kao udžbenik za razne specijalističke predmete na poslijediplomskoj razini. Također se nadamo da će biti korisna stručnjacima različitih profila, koji se profesionalno bave investicijskim fondovima kao oblikom ulaganja ili u sudskim i drugim postupcima odlučuju o pravima i obvezama sudionika ovog pravnog posla.

Koristimo priliku zahvaliti se svima onima koji su nam pomogli u ostvarenju ovog projekta. Na prvom mjestu recenzentima prof. dr. sc. Siniši Petroviću i prof. dr. sc. Nadi Bodiropi Vukobrat koji su nam korisnim i konkretnim savjetima pomogli da dotjeramo ovaj rukopis i način njegove prezentacije. Zahvaljujemo se članovima projektnog tima već spomenutog projekta MZOŠ-a koji su svojim radovima na temu investicijskih fondova utrli put za izradu ove knjige. Također se zahvaljujemo dragim kolegicama i kolegama koji su imali strpljenja s nama raspravljati o prijepornim pitanjima na koja smo nailazili – osobito prof. dr. sc. Jasnici Garašić i doc. dr. sc. Gabrijele Mihelčić. Posebno se zahvaljujemo pravnim i ekonomskim stručnjacima iz domene investicijskog bankarstva i predstavnicima investicijskih fondova koji su nam također pomogli u raščišćavanju dvojbi i razumijevanju tehnološke pozadine transakcije. Većina njih bili su članovi dviju radnih skupina – za izradu Zakona o otvorenim investicijskim fondovima i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima Ministarstva financija RH u čijem je radu sudjelovala i urednica ove knjige. Pri tom se posebno zahvaljujemo kolegicama Morani Derenčinović Ruk i Neveni Crnici.

Knjigu posvećujemo našem pokojnom profesoru Petru Simonettiju, koji je bio uzor znanstvene erudicije i humanosti i koji je u vrijeme svog djelovanja na Pravnom fakultetu u Rijeci bezrezervno podržavao mlade nastavnike i s velikim žarom prenosio na njih svoj znanstveni i stručni entuzijazam.

U Rijeci, 7. studenoga 2013.

Autori

SADRŽAJ

GLAVA I.

UVOD

1. Uloga investicijskih fondova na tržištu kapitala	3
2. Nestajanje sektorskih granica i problem nadzora	7
3. Oblikovanje proizvoda prema zahtjevima klijenata	9
4. Utjecaj europskog prava i nove financijske arhitekture	13
5. Prevencija i sankcioniranje anomalija	16

GLAVA II.

POVIJESNI RAZVOJ I PRAVNI IZVORI

1. Povijesni razvoj investicijskih fondova	25
1.1. Preteče modernih investicijskih fondova	25
1.2. Razvoj pravnih oblika investicijskih fondova	27
2. Pravni izvori	31
2.1. Usporedno pravo i pravo RH	31
2.1.1. Velika Britanija	31
2.1.2. SAD	34
2.1.3. Njemačka	37
2.1.4. Italija	41
2.1.5. Austrija	43
2.1.6. Slovenija	44
2.1.7. Luksemburg	46
2.1.8. Francuska	49
2.1.9. Republika Hrvatska	53
2.1.9.1. Postupan razvoj pravnog uređenja investicijskih fondova	53

2.1.9.2. Preuzimanje nove pravne stečevine EU-a	56
2.1.9.3. Vrste fondova prema ZOIFJP-u i ZAIF-u	58
2.1.9.4. Razlikovanje fondova prema načinu prikupljanja kapitala	60
2.1.9.5. Razlikovanje fondova prema posebnoj namjeni	61
2.1.9.6. Atipični investicijski fondovi	62
2.1.9.7. Ostali kriteriji razlikovanja fondova	63
2.1.9.8. Uređenje nadzornih ovlasti HANFE	64
2.1.9.9. Suradnja HANFE s nadzornim tijelima država članica i tijelima EU-a	66
2.2. Europsko pravo	69
2.2.1. Postupan razvoj pravnog uređenja investicijskih fondova	69
2.2.2. UCITS III	71
2.2.2.1. UCITS III – Direktiva o proizvodu	73
2.2.2.2. UCITS III – Direktiva o upravljanju	77
2.2.3. Direktiva o dopuštenim ulaganjima investicijskih fondova	88
2.2.4. UCITS IV Direktiva	89
2.2.5. AIFM Direktiva	91
2.2.6. Prijedlog UCITS V Direktive	96

GLAVA III.

UCITS FONDOVI I POLOŽAJ ULAGATELJA

1. Pojam i vrste UCITS fondova	105
2. Temeljna obilježja UCITS fondova i položaj ulagatelja	106
2.1. Udjel UCITS fonda kao nematerijalizirani financijski instrument	106
2.2. Stjecanje udjela	108
2.2.1. Originarno stjecanje	108
2.2.1.1. Osobe ovlaštene nuditi udjele i predugovorne informacije	109
2.2.1.2. Način i vrijeme sklapanja ugovora o ulaganju	111
2.2.1.3. Pravna narav upisa u registar udjela	113
2.2.1.4. Računanje roka za odbijanje ponude	118
2.2.1.5. Odredbe o cijeni udjela	119
2.2.2. Derivativno stjecanje	121

3. Stvarnopravno pripadanje zasebne imovine fonda	123
3.1. Koncept zasebne imovine fonda	123
3.2. Sastav zasebne imovine fonda	124
3.3. Koncept <i>zajedničke</i> zasebne imovine	126
3.4. Ovlast procesnopravne zaštite zasebne imovine	129
3.5. Prijepori o odabiru vlasničkog modela na zasebnoj imovini fonda	131
4. Prava iz udjela u UCITS fondu	133
4.1. Pravo na otkup udjela	133
4.2. Pravo zamjene udjela	135
4.3. Pravo na obaviještenost	135
4.3.1. Obveza dostave prospekta	135
4.3.1.1. Općenito o obvezi izrade, objave i dostave prospekta	135
4.3.1.2. Odgovornost za točnost i potpunost prospekta i drugih objava	137
4.3.1.2.1. Društvo za upravljanje kao odgovorna osoba	137
4.3.1.2.2. Odgovornost na temelju pretpostavljene krivnje	138
4.3.1.2.3. Odgovornost iz prospekta prema njemačkom pravu	139
4.3.1.2.4. Odgovornost iz prospekta u sudskoj praksi SAD-a	141
4.3.2. Pravila investicijskog fonda	146
4.3.3. Ključni podaci za ulagatelje	147
4.3.4. Godišnje i polugodišnje financijsko izvješće	149
4.3.5. Druge objave i obavijesti ulagateljima	150
4.4. Pravo na udio u dobiti	150
4.5. Pravo na isplatu dijela ostatka likvidacijske mase	151
4.6. Posebna prava pri statusnim promjenama UCITS fonda	152
4.6.1. Prava imatelja udjela prije provedbe statusne promjene	154
4.6.2. Postupak koji prethodi provedbi statusne promjene	155
4.6.3. Provedba statusne promjene	157
5. Portfelj UCITS fonda – dopuštena ulaganja i ograničenja	158
5.1. Prenosivi vrijednosni papiri i instrumenti tržišta novca	160
5.1.1. Vrijednosni papiri i instrumenti tržišta novca kojima se trguje na uređenom tržištu	160

5.1.2. Vrijednosni papiri i instrumenti tržišta novca kojima se ne trguje na uređenom tržištu	163
5.2. Udjeli drugih investicijskih fondova	164
5.3. Depoziti i novac na računima	167
5.4. Izvedeni financijski instrumenti	167
5.5. Tehnike i instrumenti koji se koriste radi učinkovitog upravljanja portfeljem	170
5.6. Ukupna izloženost i dopuštena prekoračenja	170
6. Posebno strukturirani UCITS fondovi	171
6.1. Oblici strukturiranja UCITS fonda	172
6.2. <i>Master feeder</i> strukture (glavni i napajajući fond)	172
6.2.1. Temeljna obilježja glavnog i napajajućeg fonda	175
6.2.2. Osnivanje i početak rada	177
6.2.3. Zaštita prava ulagatelja napajajućeg fonda	179
6.2.4. Sporazumi o razmjeni informacija	181
6.2.5. Posebna pravila za glavne i napajajuće fondove i njihova društva za upravljanje	182
6.2.6. Utjecaj likvidacije i statusnih promjena glavnog investicijskog fonda na napajajući investicijski fond	183
6.2.7. Prekogranična ulaganja i primjena mjerodavnog prava	185

GLAVA IV.

DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE UCITS FONDOVIMA

1. Pojam i temeljna obilježja društva za upravljanje UCITS fondovima	191
2. Predmet poslovanja	193
3. Mogućnost delegacije poslova društva za upravljanje	196
4. Tvrtka i temeljni kapital	199
5. Odnosi povezanosti	201
5.1. Povezanost s depozitarom i poddepozitarom	202
5.2. Povezanost s investicijskim društvom, kreditnom institucijom i drugim subjektima nadzora HANFE	204
5.3. Uska povezanost i stjecanje kvalificiranih udjela u društvu za upravljanje	206

6. Uvjeti koje treba ispunjavati član društva	210
7. Organi društva za upravljanje	213
7.1. Posebnosti uređenja uprave društva	213
7.2. Posebnosti uređenja nadzornog odbora	217
8. Organizacijski zahtjevi	218
8.1. Opći organizacijski zahtjevi	218
8.2. Sustav upravljanja rizicima	219
8.3. Zahtjev usklađenosti s relevantnim propisima	220
8.4. Sustav interne revizije	240
8.5. Politike nagrađivanja	221
8.6. Izbjegavanje sukoba interesa	222
8.7. Postupanje s poslovnom dokumentacijom društva	223
8.8. Internetska stranica društva za upravljanje	224
9. Odobrenje za obavljanje djelatnosti	225
9.1. Izdavanje odobrenja	225
9.2. Prestanak važenja odobrenja	226
9.3. Oduzimanje odobrenja	227
9.4. Prijenos poslova na drugo društvo za upravljanje	229
10. Obveze u obavljanju djelatnosti	232
10.1. Načelo savjesnosti i poštenja te dužnost primjene pažnje dobrog stručnjaka	233
10.2. Načelo likvidnosti i solventnosti	235
10.3. Nastupanje u pravnom prometu	237
10.4. Obveze pri trgovanju udjelima	237
10.5. Dužnost suradnje s depozitarom i HANFOM	241
11. Posebnosti pri pružanju pomoćnih usluga	242
11.1. Usklađivanje s kapitalnim i organizacijskim zahtjevima	243
11.2. Usklađivanje uvjeta poslovanja i pravila poslovnog ponašanja	244
11.2.1. Razvrstavanje klijenata	244
11.2.2. Način pružanja pomoćnih usluga	245
11.3. Članstvo u Fondu za zaštitu ulagatelja	248
11.4. Primjena odredbi o nadzoru HANFE	249
12. Ograničenja i zabrane u poslovanju	249
12.1. Zabrana posredovanja u kupnji i prodaji vrijednosnih papira	250

12.2. Zabrana raspolaganja imovinom fonda za svoj račun / račun relevantnih osoba	250
12.3. Povrede dopustivog sastava portfelja fonda i prekoračenje ograničenja ulaganja	251
12.4. Zabrana preferiranja pojedinog fonda kojim upravlja i otuđivanja portfelja pod netržišnim uvjetima	252
12.5. Zabrana obvezivanja u odnosu na buduću imovinu fonda	252
12.6. Zabrana odobravanja ili uzimanja zajmova i jamčenja imovinom fonda	252
12.7. Zabrana stjecanja značajnog udjela u glasačkim pravima ili kapitalu pojedinog izdavatelja	253
13. Odgovornost društva za upravljanje	255
14. Rješavanje pritužbi i sporova s ulagateljima	258
15. Prekogranično pružanje usluga	259
15.1. Razvoj EU putovnice društva za upravljanje (UCITS III Direktiva)	259
15.2. EU putovnica prema UCITS IV Direktivi	262
15.3. Uređenje prekograničnog pružanja usluga u RH	265
15.3.1. Društvo za upravljanje sa sjedištem u RH koje pruža usluge u državi članici EU-a ili u trećoj državi	266
15.3.2. Društvo za upravljanje sa sjedištem u državi članici EU-a ili trećoj državi koje pruža usluge u RH	268
15.3.3. Posebna pravila za prekogranično trgovanje udjelima UCITS fondova	270
15.3.3.1. Trgovanje udjelima na području RH	270
15.3.3.2. Trgovanje udjelima iz RH u državi članici	272
15.3.3.3. Trgovanje udjelima iz RH u trećoj državi	272

GLAVA V.

DEPOZITAR

1. Pojam i uloga depozitara	277
2. Uvjeti koje mora ispunjavati depozitar	278
3. Pravni položaj depozitara u investicijskom trokutu	283
4. Obveze i ovlasti depozitara	286
4.1. Opća načela o načinu postupanja pri izvršavanju obveza	286
4.2. Obveze u svezi s pohranom zasebne imovine UCITS fonda	287

4.3. Obveze u svezi s odjeljivanjem zasebne imovine UCITS fonda	292
4.4. Nadzorne ovlasti depozitara u odnosu na društvo za upravljanje	294
4.4.1. Ovlaсти depozitara povezane s udjelima i osiguranje zakonitog korištenja prihoda / zaračunavanja troškova UCITS fondu	297
4.4.2. Ovlašt kontrola poštuju li se investicijski ciljevi i ograničenja ulaganja	297
4.4.3. Ovlašti vezane uz izračun neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijenu udjela	298
4.5. Servisno-tehničke ovlasti (sa ili bez nadzornih ovlasti)	299
4.6. Dužnosti vezane uz pristup (i razmjenu) podataka	301
4.7. Dužnost izvještavanja i prijave nepravilnosti ili kršenja propisa	301
5. Delegacija poslova pohrane poddepozitaru	302
5.1. Uvjeti koje mora ispuniti poddepozitar	302
5.2. Daljnja delegacija poslova (pohrane) trećoj osobi	305
5.3. Obveze depozitara po izvršenoj delegaciji	307
5.3.1. Dostava podataka HANFI i društvu za upravljanje	307
5.3.2. Dužnost kontinuiranog nadzora nad poddepozitarom	308
5.3.3. Objava promjene u prospektu i u ključnim informacijama za ulagatelje	311
6. Promjena depozitara	312
6.1. Promjene depozitara do kojih dolazi temeljem upravnih akata HANFE	312
6.1.1. Oduzimanje suglasnosti HANFE na izbor depozitara	312
6.1.2. Nalaganje društvu za upravljanje da promjeni depozitara	313
6.2. Promjene depozitara voljom ugovornih strana	314
6.2.1. Prestanak obavljanja poslova depozitara voljom depozitara	314
6.2.2. Prestanak obavljanja poslova depozitara voljom društva za upravljanje	316
7. Odgovornost depozitara	317
7.1. Uređenje odgovornosti i odnos prema legislativnim uzorima	317
7.2. Osnova odgovornosti depozitara	319
7.2.1. Prekršajna odgovornost depozitara	319
7.2.2. Građanskopravna odgovornost depozitara	320

7.3. Utjecaj vrste imovine i načina njezine pohrane na odgovornost depozitara	323
7.3.1. Objektivna odgovornost depozitara i ekskulpacijski razlozi	323
7.3.2. Subjektivna odgovornost depozitara	328
7.4. Posebno o odgovornosti depozitara u slučaju delegacije	329
7.5. Procesnopravni položaj ulagatelja prema depozitaru	333
7.5.1. Pravo na izravno podnošenje tužbe za naknadu štete ulagatelja prema depozitaru	334
7.5.2. Supsidijarnost prava ulagatelja na izravno podnošenje tužbe za naknadu štete prema depozitaru	335
7.5.3. Tužba radi naknade kolektivne ili individualne štete	336
7.5.4. Pravna narav suparničarstva između ulagatelja	339
7.5.5. Dodatne pretpostavke utuženja i supstanciranje tužbe	341
8. Utjecaj financijskog skandala	
Madoff na uređenje odgovornosti depozitara	344
8.1. Madoffov <i>modus operandi</i> i UCITS fondovi	345
8.2. Nemogućnost namirenja EU ulagatelja pred sudovima SAD-a	348
8.3. Parnični postupci pred sudovima država članica EU-a	351
8.3.1. Parnice pred luksemburškim sudovima	352
8.3.2. Parnice pred francuskim sudovima	355
8.3.3. Parnice pred sudovima drugih država članica	357
Ključni pojmovi s objašnjenjem	361
Kratice	367
Literatura	375
Abecedno kazalo pojmova	407
O autorima	421